

Ке АҚ «Ұлттық Балаларды оңалту орталығы»

ЖОБА

**«Ерекше білім беру қажеттіліктері бар балаларға кешенді көмек көрсету
жүйесіндегі сенсорлық интеграция»**

психологтардың, дефектологтардың, логопедтердің, кәсіби терапевттердің,
БДШ нұсқаушыларының, педагогтардың, мектепке дейінгі ұйымдардың
педагогтарының, түзету педагогтарының, инклюзивті білім беру мамандарының,
түзету және оңалту орталықтарының қызметкерлерінің біліктілігін арттыру курсы

БІЛІМ БЕРУ БАҒДАРЛАМАСЫ

Дайындаған:

Ке АҚ «Ұлттық Балаларды оңалту орталығы»

Астана қ., 2026

МАЗМҰНЫ

Бөлім 1.	Жалпы ережелер	3
Бөлім 2.	Глоссарий	4
Бөлім 3.	Бағдарламаның тақырыбы	6
Бөлім 4.	Бағдарламаның мақсаты, міндеті және күтілетін нәтижелері	6
Бөлім 5.	Бағдарламаның құрылымы мен мазмұны	7
Бөлім 6.	Оқыту процесін ұйымдастыру	12
Бөлім 7.	Бағдарламаны оқу-әдістемелік қамтамасыз ету	13
Бөлім 8.	Оқу нәтижелерін бағалау	14
Бөлім 9.	Құрстан кейінгі сүйемелдеу	14
Бөлім 10.	Негізгі және қосымша әдебиеттер тізімі	15
Қосымша 1	Қорытынды жұмыстарды бағалау критерийлері	16

1-бөлім. Жалпы ережелер

Білім беру бағдарламасы психологтардың, дефектологтардың, логопедтердің, мектепке дейінгі ұйымдардың, түзету мектептерінің, оңалту орталықтарының, ПМПК педагогтарының неғұрлым талап етілетін білімі мен кәсіби қажеттіліктерінің кешенін қамтиды. Педагог кадрлардың біліктілігін арттыру курсының жұмыс оқу жоспары Нормативтік-құқықтық актілердің ережелері мен талаптары негізінде әзірленді:

- Қазақстан Республикасының «Білім туралы» 2007 жылғы 27 шілдедегі № 319-III Заңы. 1-тарау. Жалпы ережелер. 1-бап, 21-1, 21-2-тармақшалар. 8-бап, 7-тармақ. Мемлекет инклюзивті білім берудің дамуын және барлық білім алушылардың сапалы білімге тең қолжетімділігін қамтамасыз етеді. 3-тарау. Білім беру жүйесі. 24-бап, 5-тармақ. Білім беру ұйымдарының ерекше білім беру қажеттіліктері бар балаларды оқыту үшін жағдай жасау міндетті. 5-тарау. Білім беру қызметінің субъектілері. 51-бап, 2-тармақ. 51-бап, 6-тармақ. Педагогтер ерекше білім беру қажеттіліктері бар білім алушылармен жұмыс істеуді қоса алғанда, оқытудың және түзету-дамыту жұмыстарының заманауи әдістерін меңгеруге міндетті.

- ҚР «Педагог мәртебесі туралы» 27.12.2019 № 293-VI Заңы. 2-тарау. Педагог мәртебесі. 5-бап, 1-тармақ, 1), 3) тармақшалар. Педагог біліктілігін арттыруға және кәсіби дамуға құқылы. 8-бап, 1-тармақ, 2) тармақша. Педагог кәсіби құзыреттілігін және білім беру қызметтерінің сапасын арттыруға міндетті.

- ҚР «Мүмкіндігі шектеулі балаларды әлеуметтік және медициналық-педагогикалық түзеу арқылы қолдау туралы» 11.07.2002 № 343-II Заңы. 1-тарау. Жалпы ережелер. 1-бап. Түзеу көмегі баланың психикалық функцияларын диагностикалауды, түзетуді және дамытуды қамтиды. 2-тарау. Түзеу арқылы қолдау жүйесі. 8-бап, 1-тармақ. 9-бап.

-ҚР Заңы «Қазақстан Республикасындағы баланың құқықтары туралы» 2002 жылғы 08 тамыздағы № 345-II 15-бап, 1-т. Әр баланың жеке мүмкіндіктері мен қажеттіліктерін ескере отырып, білім алуға құқығы бар. 24-бап, 1-т. Мемлекет мүмкіндіктері шектеулі балаларға оқыту және даму үшін жағдай жасайды.

-ҚР Білім және ғылым министрінің 2022 жылғы 03 тамыздағы № 348 бұйрығы (Барлық білім деңгейлерінің МЖМБС) 2-бөлім, 11-т. Білім беру процесінде білім алушылардың жеке білім беру қажеттіліктері ескерілуге тиіс. 5-бөлім, 65-т.

- ҚР Оқу-ағарту министрінің 2025 ж. 29 сәуірдегі № 29 «Білім беру ұйымдарындағы психологиялық-педагогикалық қолдау қызметінің жұмыс істеу қағидаларын бекіту туралы» бұйрығы.

- ҚР инклюзивті білім беруді дамыту тұжырымдамасы (2025–2030 жж.) ҚР Үкіметінің 2024 жылғы 30 желтоқсандағы № 1143 қаулысы. 4-бөлім.

Бағдарлама ерекше білім беру қажеттіліктері бар балалармен білім беру процесін

жүзеге асыратын қосымша білім беру ұйымдары педагогтерінің кәсіби және педагогикалық шеберлігін жетілдіруге бағытталған.

Қазіргі білім беру ортасы педагогтерден тек білім беруді ғана емес, сонымен қатар әрбір оқушының жеке ерекшеліктерін терең түсінуді талап етеді. Нейропсихологиялық ерекшеліктері бар балаларға ерекше назар аудару қажет, өйткені олар үшін стандартты оқыту әдістері тиімсіз болуы мүмкін. Нейропсихологиялық факторларды ескеру инклюзивті және нәтижелі білім беру процесін құрудың негізгі элементі болып табылады.

Бағдарламаның қазіргі уақыттағы өзектілігі бірнеше маңызды факторлармен негізделген, мысалы, АСБ (аутизм спектрі бұзылыстары), ЗТШБС (зейін тапшылығы мен шамадан тыс белсенділік синдромы), СДК (сөйлеу дамуының кешеуілдеуі) сенсорлық модуляцияның бұзылуымен, моториканы жоспарлау және өзін-өзі реттеу бұзылыстары бар балалар санының өсуі жағдайында сенсорлық интеграция көмегінің негізгі пәнаралық бағытына айналуға.

Бағдарлама келесі талаптарға жауап береді:

- инклюзивті білім беру басымдықтарына;
- ерте көмек беру стандарттарына;
- пәнаралық оңалту міндеттеріне;
- әлемдік трендтеріне (evidence-based intervention) және ХФЖ (Халықаралық функциялау жіктемесі) (ICF-CY) талаптарына.

Сондай-ақ, бұл бағдарлама балалар денсаулығын нығайту және ерте араласу, инклюзивті білім беруді дамыту, балаларға көмек көрсетудің ұлттық жүйесін кадрлық қамтамасыз ету сияқты жалпы мемлекеттік басымдықтарға сәйкес келеді. Денсаулық сақтау және білім берудің ұлттық бағдарламаларын іске асыру үшін маңызды болып табылатын білікті кадрлық резервті қалыптастыруға көмектеседі. Бұл ерте араласу, мультидисциплинарлық, жекелендірілген тәсілдер сияқты сенсорлық даму оңалтудағы әлемдік трендтерге сәйкес келеді.

2-бөлім. Глоссарий

Адаптивті жауап. Баланың сенсорлық ынталандыруға бағытталған, мағыналы реакциясы мидың ақпаратты дұрыс өңдеуін көрсетеді.

Афферентті ақпарат. Орталық жүйке жүйесіне сезім мүшелерінен келетін сенсорлық сигналдар.

Вестибулярлық жүйе. Тепе-теңдікке, қозғалысты қабылдауға және дененің кеңістіктегі орналасуына жауап беретін сенсорлық жүйе.

Вестибулярлық жоғары сезімталдық. Қозғалысқа сезімталдықтың жоғарылауы (тербелуден қорқу, биіктік, айналумен аулақ болу).

Вестибулярлық төмен сезімталдық. Сезімталдықтың төмендеуі-бала қарқынды қозғалысты іздейді (айналдыру, секіру).

Жоғары сезімталдық (сенсорлық). Сенсорлық тітіркендіргіштерге шамадан тыс сезінуі (аулақ болу, қорқыныш, тітіркену).

Төмен сезімталдық. Ынталандыруға реакцияның төмендеуі, күшейтілген ынталандыру қажеттілігі.

Қабылдау түрлерінің сенсорлық бұзылуы Тітіркендіргіштердің қасиеттерін ажырата білу (Күш, пішін, құрылым, бағыт).

СДК (сөйлеу дамуының кешеуілдеуі). Есту және интеллект сақталған кезде сөйлеудің қалыптасу қарқынының бұзылуы (сенсорлық себептер болуы мүмкін).

Сенсорлық интеграция. Тиімді пайдалану үшін сенсорлық ақпаратты ұйымдастыру және біріктіру процесі.

Интероцепция. Дененің ішкі күйлерін қабылдау (аштық, шөлдеу, ауырсыну, шиеленіс).

Кинестезия. Дене бөліктерінің қозғалысы мен орналасуын сезіну (проприоцепцияның бөлігі).

Сенсорлық модуляция. Жүйке жүйесінің тітіркендіргіштерге реакцияның қарқындылығын реттеу қабілеті.

Нейропластикалық. Тәжірибенің әсерінен мидың өзгеру қабілеті.

Праксис. Мақсатты қозғалыстарды жоспарлау және орындау мүмкіндігі.

Проприоцепция. Дене қалпын, қысымды, күш пен қозғалысты сезіну.

Постуральды бақылау. Поза мен тепе-теңдікті сақтау қабілеті.

Реттеу (өзін-өзі реттеу). Қозу деңгейді, эмоция және мінез-құлқты басқара білу.

Сенсорлық интеграция (SI). Сенсорлық ақпаратты өңдеу мен біріктірудің нейробиологиялық процесі.

Сенсорлық диета. Күні бойы сенсорлық белсенділіктің жеке таңдалған жиынтығы.

Сенсорлық профиль. Белгілі бір баланың сенсорлық өңдеу ерекшеліктерінің сипаттамасы.

Сенсорлық іздеу. Баланың сенсорлық ынталандыруды алуға деген белсенді ұмтылысы.

Сенсорлық ынталандырудан қашу. Сенсорлық ынталандырудан аулақ болуға ұмтылу.

Тактильді жүйе. Жанасуды, температураны, ауырсынуды қабылдау жүйесі.

Тактильді қорғаныс. Жоғары сезімталдыққа реакция ретінде жанасудан аулақ болу.

Белсендіру деңгейі. Жүйке жүйесінің қозу дәрежесі (ұйқышылдықтан, баяулықтан жоғары белсенділікке дейін).

ШМББ (шектеулі мүмкіндіктері бар балалар) – мүгедек балалар немесе 0-18 жас аралығындағы, мүгедек деп ресми танылмаған, бірақ уақытша немесе тұрақты физикалық және (немесе) психикалық дамуында ауытқулары бар, арнайы білім

беру жағдайларын қажет ететін балалар.

3-бөлім. Бағдарламаның тақырыптары

"Арнайы білім беру қажеттіліктері бар балаларға кешенді көмек көрсету жүйесіндегі сенсорлық интеграция" бағдарламасы баланың моторлық, танымдық, эмоционалды және коммуникативті салаларын дамытудың негізі ретінде сенсорлық интеграция туралы заманауи ғылыми идеяларды зерттеуге арналған. Курс шеңберінде Джин Айрес тәсілінің теориялық ережелері, сенсорлық өңдеудің нейробиологиялық механизмдері, ерекше білім беру қажеттіліктері бар балалардың сенсорлық даму ерекшеліктері, сенсорлық бұзылуларды диагностикалау әдістері, түзету-дамыту жұмысын ұйымдастыру принциптері, сондай-ақ мамандардың пәнаралық өзара іс-қимыл мәселелері қарастырылады. Психологтардың, логопедтердің, дефектологтардың, кәсіби терапевттердің, бейімделгіш дене шынықтыру нұсқаушыларының, педагогтардың және ерекше білім беру қажеттіліктері бар балаларды сүйемелдеуге қатысатын басқа мамандардың жұмысында сенсорлық интеграция принциптерін практикалық қолдануға ерекше назар аударылады.

4-бөлім. Бағдарламаның мақсаты, міндеттері және күтілетін нәтижелері

Мамандарда ерекше білім беру қажеттіліктері бар балаларға кешенді психологиялық-педагогикалық және оңалту көмегінде осы тәсілді тиімді қолдану үшін сенсорлық интеграция саласындағы кәсіби білім, практикалық дағдылар мен кәсіби құзыреттер жүйесін қалыптастыру.

Бағдарламаның міндеттері.

Бағдарламаны игеру барысында тыңдаушылар:

- сенсорлық интеграцияның теориялық негіздерін және қазіргі ғылыми сенсорлық өңдеу туралы түсініктер;
- сенсорлық жүйелердің жұмыс істеуінің анатомиялық-физиологиялық негіздерімен танысу;
- қалыпты және әртүрлі даму бұзылыстарында сенсорлық интеграцияның қалыптасу ерекшеліктерін зерттеу;
- баланың сенсорлық ерекшеліктерін бақылау және бастапқы бағалау принциптерін меңгеру;
- сенсорлық өңдеу бұзылыстарының белгілерін анықтауды және олардың мінез-құлыққа, оқуға және күнделікті әрекеттерге әсерін анықтауды үйрену;
- сенсорлық интеграция элементтерін пайдалана отырып, түзету-дамыту жұмысын жоспарлау принциптерін меңгеру;
- сенсорлық-дамыту ортасын ұйымдастыру әдістерін меңгеру;

- ерекше білім беру қажеттіліктері бар балаларды сүйемелдеу кезінде пәнаралық өзара іс-қимыл дағдыларын қалыптастыру;
- үйде және білім беру ортасында баланы сенсорлық қолдауды ұйымдастыру бойынша ата-аналар мен мамандарға ұсыныстар әзірлеуді үйрену.

Бағдарламаны игергендегі күтілетін нәтижелер

Оқу аяқталғаннан кейін тыңдаушы:

- сенсорлық интеграция теориясының негізгі ережелерін;
- сенсорлық жүйелердің жұмыс істеу ерекшеліктерін;
- сенсорлық өңдеудің бұзылу түрлерін;
- сенсорлық-интегративті сүйемелдеуді ұйымдастыру принциптерін;
- әртүрлі нозологиялық топтардың балаларына кешенді көмек көрсету ерекшеліктерін **Білетін болады.**
- баланың сенсорлық мінез-құлқына талдау жүргізуді;
- сенсорлық өңдеудің ықтимал бұзылыстарын анықтауды;
- сенсорлық дамуды бастапқы бағалау құралдарын қолдануды;
- сенсорлық интеграция принциптерін пайдалана отырып, түзету-дамыту сабақтарын жоспарлауды;
- қауіпсіз сенсорлық ортаны ұйымдастыруды;
- баланың отбасымен және көпсалалы топ мамандарымен өзара әрекеттесуді

Құра алатын болады.

- баланың сенсорлық мінез-құлқын бақылау дағдылары;
- сенсорлық профильді құрастыру алгоритмі;
- баланың жеке ерекшеліктерін ескере отырып, сенсорлық жаттығуларды таңдау дағдылары;
- сенсорлық қолдау бойынша ұсыныстарды әзірлеу дағдылары;
- ерекше білім беру қажеттіліктері бар балаларды кешенді сүйемелдеудің заманауи тәсілдері **Қолдана алатын болады.**

5-бөлім. Бағдарламаның құрылымы мен мазмұны

Бағдарламаның жалпы көлемі 80 академиялық сағатты құрайды дәріс, практикалық сабақтар, клиникалық жағдайларды талдау, тыңдаушылардың өзіндік жұмысын және қорытынды аттестаттауды қамтиды.

1-модуль. Нормативтік-құқықтық қамтамасыз ету

1. Қазақстан Республикасының «Білім туралы» 2007 жылғы 27 шілдедегі № 319-III Заңы. 1-тарау. Жалпы ережелер. 1-бап, 21-1, 21-2-тармақшалар. 8-бап, 7-тармақ. Мемлекет инклюзивті білім берудің дамуын және барлық білім алушылардың сапалы білімге тең қолжетімділігін қамтамасыз етеді. 3-тарау. Білім беру жүйесі. 24-бап, 5-тармақ. Білім беру ұйымдарының ерекше

білім беру қажеттіліктері бар балаларды оқыту үшін жағдай жасау міндетті. 5-тарау. Білім беру қызметінің субъектілері. 51-бап, 2-тармақ. 51-бап, 6-тармақ. Педагогтер ерекше білім беру қажеттіліктері бар білім алушылармен жұмыс істеуді қоса алғанда, оқытудың және түзету-дамыту жұмыстарының заманауи әдістерін меңгеруге міндетті.

2. ҚР «Педагог мәртебесі туралы» 27.12.2019 № 293-VI Заңы. 2-тарау. Педагог мәртебесі. 5-бап, 1-тармақ, 1), 3) тармақшалар. Педагог біліктілігін арттыруға және кәсіби дамуға құқылы. 8-бап, 1-тармақ, 2) тармақша. Педагог кәсіби құзыреттілігін және білім беру қызметтерінің сапасын арттыруға міндетті.

3. ҚР «Мүмкіндігі шектеулі балаларды әлеуметтік және медициналық-педагогикалық түзеу арқылы қолдау туралы» 11.07.2002 № 343-II Заңы. 1-тарау. Жалпы ережелер. 1-бап. Түзеу көмегі баланың психикалық функцияларын диагностикалауды, түзетуді және дамытуды қамтиды. 2-тарау. Түзеу арқылы қолдау жүйесі. 8-бап, 1-тармақ. 9-бап.

4. ҚР Заңы «Қазақстан Республикасындағы баланың құқықтары туралы» 2002 жылғы 08 тамыздағы № 345-II 15-бап, 1-т. Әр баланың жеке мүмкіндіктері мен қажеттіліктерін ескере отырып, білім алуға құқығы бар. 24-бап, 1-т. Мемлекет мүмкіндіктері шектеулі балаларға оқыту және даму үшін жағдай жасайды.

5. ҚР Білім және ғылым министрінің 2022 жылғы 03 тамыздағы № 348 бұйрығы (Барлық білім деңгейлерінің МЖМБС) 2-бөлім, 11-т. Білім беру процесінде білім алушылардың жеке білім беру қажеттіліктері ескерілуге тиіс. 5-бөлім, 65-т.

6. ҚР Оқу-ағарту министрінің 2025 ж. 29 сәуірдегі № 29 «Білім беру ұйымдарындағы психологиялық-педагогикалық қолдау қызметінің жұмыс істеу қағидаларын бекіту туралы» бұйрығы.

7. ҚР инклюзивті білім беруді дамыту тұжырымдамасы (2025–2030 жж.) ҚР Үкіметінің 2024 жылғы 30 желтоқсандағы № 1143 қаулысы. 4-бөлім.

2-модуль. Сенсорлық интеграцияның теориялық негіздері. Сенсорлық жүйелер және олардың даму ерекшеліктері

Сенсорлық интеграция теориясының даму тарихы. Негізгі ұғымдар мен терминология. Сенсорлық интеграция принциптері. Сенсорлық өндеудің нейробиологиялық негіздері. Баланың дамуындағы сенсорлық интеграцияның рөлі. Тактильді жүйе. Вестибулярлық жүйе. Проприоцептивті жүйе. Көру, есту, дәм және иіс сезу жүйелері. Сенсорлық жүйелердің өзара әрекеттесуі.

3-модуль. Сенсорлық өндеудің бұзылуы және олардың баланың дамуына әсері. Сенсорлық интеграцияның диагностикасы.

Сенсорлық жоғары сезімталдық. Сенсорлық төмен сезімталдық. Сенсорлық іздену. **Сенсорлық қабылдау түрлерінің бұзылуы.** Праксистің бұзылуы. Сенсорлық бұзылулардың мінез-құлық пен оқуға әсері. Бақылау. Ата-аналармен сұхбат. Чек парақтарын пайдалану. Сенсорлық Профильді талдау. Өзін-өзі реттеу деңгейін бағалау. Диагностикалық жағдайларды практикалық талдау.

4-модуль. Сенсорлық интеграцияның практикалық технологиялары.
Жан-жақты көмектегі сенсорлық интеграция.

Сенсорлық-дамытушы ортаны ұйымдастыру. Сабақты құру принциптері. Сенсорлық жүктемені таңдау. Сенсорлық жаттығулар. Жеке сүйемелдеу бағдарламасын әзірлеу. Клиникалық жағдайларды талдаумен практикалық сабақтар.

Мамандардың пәнаралық өзара іс-қимылы. Өртүрлі даму бұзылыстарындағы сенсорлық интеграция. Баланың отбасымен қарым-қатынас. Үйде сенсорлық қолдауды ұйымдастыру. Ата-аналарға арналған ұсыныстар әзірлеу.

Қорытынды аттестаттау. Қорытынды тестілеу. Практикалық жағдайды талдау. Қорытынды жұмысты (немесе баланы сүйемелдеудің жеке бағдарламасының жобасын) қорғау.

«Ерекше білім беру қажеттіліктері бар балаларға кешенді көмек көрсету жүйесіндегі сенсорлық интеграция»
Біліктілікті арттыру бағдарламасы.
Бағдарлама көлемі: 80 академиялық сағат

№	Сабақтың тақырыбы	Теориялық сабақтар	Өзіндік жұмыс	Барлығы
1	2	3	4	5
1-модуль. Нормативтік-құқықтық қамтамасыз ету				
<i>Оқытудың күтілетін нәтижелері:</i> ҚР нормативтік-құқықтық актілерін, орта білім беру жүйесіндегі мемлекеттік саясаттың негізгі бағыттары мен қағидаттарын және мүмкіндігі шектеулі балаларды түзету қолдауын білу.				
1.1	-"Білім туралы" Қазақстан Республикасының 2007.07.27 № 319-III Заңы, 1-тарау. Жалпы ережелер. 1-бап, 21-1,	1	1	2

	21-2-т. 8-бап, 7-т. 3-тарау. Білім беру жүйесі. 24-бап, 5-т. 5-тарау. Білім беру қызметінің субъектілері. 51-бап, 2-т. 51-бап, 6-т.			
1.2	- ҚР "педагог мәртебесі туралы" 27.12.2019 № 293-VI Заңы 2 тарау. Педагог мәртебесі. 5-бап, 1-тармақ, кіші бөлім. 1, 3. 8-бап, 1-тармақ, кіші бөлім. 2. - "Мүмкіндігі шектеулі балаларды әлеуметтік және медициналық-педагогикалық түзету арқылы қолдау туралы" 2002.07.11 № 343-II ҚР Заңы. 1 тарау. Жалпы ережелер. 1-бап. 2 тарау. Түзету қолдау жүйесі. 8-бап, 1-т. 9-бап.	1	1	2
1.3	- "Қазақстан Республикасындағы Бала құқықтары туралы" ҚР 2002.08.08 № 345-II Заңы. 15-бап, 1-тармақ. Әр баланың жеке мүмкіндіктері мен қажеттіліктерін ескере отырып білім алуға құқығы бар. 24-бап, 1-тармақ.	1	1	2
1.4	- ҚР Білім және ғылым министрінің 03.08.2022 жылғы № 348 бұйрығы (білім берудің барлық деңгейлеріндегі МЖМБС) 2-бөлім, 11-тармақ. Білім беру процесі білім алушылардың жеке білім беру қажеттіліктерін ескеруі керек. 5-бөлім, 65-тармақ.	1	1	2
1.5	- ҚР Оқу-ағарту министрінің 2025 ж. 29 сәуірдегі № 29 «Білім беру ұйымдарындағы психологиялық-педагогикалық қолдау қызметінің жұмыс істеу қағидаларын бекіту туралы» бұйрығы. - ҚР инклюзивті білім беруді дамыту тұжырымдамасы (2025-2030) ҚР Үкіметінің 30.12.2024 жылғы № 1143 Қаулысы 4 бөлім.	1	1	2
Барлығы:		5	5	10
2-модуль. Сенсорлық интеграцияның теориялық негіздері. Сенсорлық жүйелер және олардың даму ерекшеліктері				
<i>Оқытудың күтілетін нәтижелері:</i> сенсорлық интеграцияның даму тарихын білу, Джин Айрес тұжырымдамасының негізгі ережелері, баланың дамуындағы сенсорлық интеграцияның маңызы. Негізгі сенсорлық жүйелердің қызметін, сиқыпталу кезеңдерін, сенсорлық жүйелердің қозғалтқыш, сөйлеу және танымдық әрекеттеріне әсерін білу.				
2.1	Сенсорлық интеграция теориясының даму тарихы.	2	1	3
2.2	Негізгі ұғымдар мен терминология.	2	2	4

2.3	Сенсорлық интеграция принциптері.	2	2	4
2.4	Сенсорлық өңдеудің нейрофизиологиялық негіздері.	2	2	4
2.5	Баланың дамуындағы сенсорлық интеграцияның рөлі.	2	2	4
2.6	Сенсорлық жүйелер және олардың даму ерекшеліктері (тактильді, вестибулярлық, проприоцептивті, көру, есту, дәм, иіс сезу)	2	2	4
Барлығы:		12	11	23
3-модуль. Сенсорлық өңдеудің бұзылуы және олардың баланың дамуына әсері. Сенсорлық интеграцияның диагностикасы.				
<i>Оқытудың күтілетін нәтижелері:</i> сенсорлық өңдеу бұзылыстарының түрлерін, сенсорлық бұзылулардың ерекшеліктерін, сенсорлық бұзылулардың мінез-құлық пен оқуға әсерін білу. Сенсорлық интеграцияны диагностикалау принциптерін білу				
3.1	Сенсорлық жоғары сезімталдық. Сенсорлық төмен сезімталдық.	2	1	3
3.2	Сенсорлық іздеу. Сенсорлық қабылдау түрлерінің бұзылуы	2	2	4
3.3	Праксистің бұзылуы. Сенсорлық бұзылулардың мінез-құлық пен оқуға әсері.	2	2	4
3.4	Бақылау. Ата-аналармен сұхбат.	1	1	2
3.5	Чек парақтарын пайдалану. Сенсорлық профильді талдау.	2	2	4
3.6	Өзін-өзі реттеу деңгейін бағалау. Диагностикалық жағдайларды практикалық талдау.	1	3	4
Барлығы:		10	11	21
4-модуль. Сенсорлық интеграцияның практикалық технологиялары. Жан-жақты көмектегі сенсорлық интеграция.				
<i>Оқытудың күтілетін нәтижелері:</i> сенсорлық-интегративті сабақтарды ұйымдастыру принциптерін, жеке бағдарламаны құру ерекшеліктерін білу. кешенді көмекте сенсорлық интеграцияны қолдану ерекшеліктерін білу.				
4.1	Сенсорлық-дамытушы ортаны ұйымдастыру.	1	1	2
4.2	Сабақты құру принциптері. Сенсорлық жүктемені таңдау.	2	1	3
4.3	Жеке сүйемелдеу бағдарламасын әзірлеу.	2	3	5
4.4	Сенсорлық жаттығулар. Практикалық сабақтармен клиникалық жағдайларды талдау.	1	3	4
4.5	Мамандардың пәнаралық өзара іс-қимылы. Әртүрлі даму бұзылыстарындағы сенсорлық интеграция.	2	1	3
4.6	Баланың отбасымен қарым-қатынас. Үйде сенсорлық	1	2	3

	қолдауды ұйымдастыру. Ата-аналарға арналған ұсыныстар әзірлеу.			
4.7	Жобаны қорғау. Қорытынды аттестаттау (тестілеу, кейстерді шешу, практикалық жұмысты қорғау)		6	6
Барлығы:		9	17	26
Барлығы:		36	44	80

6-бөлім. Оқыту процесін ұйымдастыру

Біліктілікті арттыру курстары білім беру бағдарламаларын әзірлеуді, келісуді және бекітуді, сондай-ақ педагогтердің қызметін курстан кейінгі сүйемелдеуді және білім беру бағдарламаларының тиімділігіне мониторингті, біліктілікті арттыру курстарын ұйымдастыру мен өткізуді регламенттейтін Ережеге сәйкес ұйымдастырылады:

- 1) еңбек қызметінен қол үзбей (оның ішінде қашықтықтан оқыту тәсілімен);
- 2) жалақысын сақтай отырып, еңбек қызметінен қол үзіп (оның ішінде қашықтықтан оқыту тәсілімен);
- 3) аралас (қашықтықтан оқытуды қолдана отырып, күндізгі).

Курсты өткізу кезеңінде жеке дәрістер оқуға және практикалық сабақтарды жүргізуге ұйым әдіскерлерді, педагогтарды, білім беру ұйымдарының басшыларын, практикаларды, өндірістік кәсіпорындардың мамандарын, өңірлік кәсіпкерлер палаталарының, жұмыс берушілер қауымдастықтарының өкілдерін тартады.

Оқу процесі оқу жоспарымен, жылдық кестемен, ұйымның сабақ кестесімен реттеледі.

Курстың ұзақтығы: 80 сағат

Біліктілікті арттыру курсының оқу процесін ұйымдастыру шарттары:

- 1) белгіленген оқу жоспарына, сабақ кестесіне сәйкес оқуға;
- 2) оқу тәртібі мен мінез-құлық нормаларын сақтауға, оның ішінде профессор-оқытушылар құрамына және басқа да білім алушыларға құрмет көрсетуге, олардың ар-намысы мен қадір-қасиетіне қол сұғпауға;
- 3) біліктілікті арттыру курсының кестесіне сәйкес барлық сабақтардың кемінде 80% - қатысуға;
- 4) алынған ең жоғары балдың кемінде 50% көлемінде қорытынды тестілеуден өтуге міндетті.

Курстың мақсатты тыңдаушылар тобы: педагогтар, дефектологтар, мектепке дейінгі ұйымдардың және жалпы орта білім беру мекемелерінің педагогтары, түзету мектептерінің мамандары, оңалту орталықтарының қызметкерлері, ПМПК (психологиялық-медициналық-педагогикалық консультациялар) мамандары,

сондай-ақ балаларға қосымша білім беру бағдарламаларын жүзеге асыратын ұйымдардың және меншік нысанына қарамастан бейінді мамандары жатады.

7-бөлім. Бағдарламаны оқу-әдістемелік қамтамасыз ету

Оқу-әдістемелік қамтамасыз ету – Бағдарламаның модульдері бойынша қажетті барлық оқу-әдістемелік материалдардың көмегімен балаларға қосымша білім беру ұйымдарының педагогтері мен бейіні бойынша мамандарын оқытуды ұйымдастыру және оны іске асыру үшін қажетті жиынтық.

Оқу-әдістемелік қамтамасыз ету мынадай материалдарды қамтиды:

- оқу-әдістемелік құралдар;
- тренер /оқытушы / тьютор, тыңдаушыға арналған әдістемелік ұсынымдар;
- дәріс материалдары;
- практикалық сабақтардың материалдары;
- дағдыларды білу және меңгеру, бақылау материалдары;
- гlossарий (анықтамалық, сөздік);
- таныстырылым және үлестірмелі материалдар;
- практикалық сабақтың әдістемелік материалдары;
- аудио, бейне және мультимедиялық материалдар;
- республиканың қосымша білім беру ұйымдары педагогтерінің әдістемелік әзірлемелері;
- бейне сабақтар, тренингтер, шеберлік сыныптар;
- интернет ресурстар;
- негізгі, қосымша әдебиеттер ретінде тыңдаушыларға ұсынылатын оқу - әдебиеттерінің тізімдері.

Оқу-әдістемелік кешендер басылымы (кітаптар, кітапшалар) нұсқасында, электронды түрінде де қолданылуы мүмкін.

Оқу-әдістемелік қамтамасыз ету Бағдарламаның модульдері бойынша:

1) нормативтік құқықтық модуль – Қазақстан Республикасының білім мәселелері бойынша заңнамалық және нормативтік - құқықтық актілерімен;

2) психологиялық-педагогикалық модуль – электрондық оқыту ресурстарымен (аудио, бейне материалдары, анимация және кескінмен сипаттау), тренингтің, практикалық сабақтың әдістемелік материалдарымен;

3) теориялық-технологиялық модуль – оқу-тәрбие жұмысын ұйымдастыру бойынша бағдарламалармен, білім мазмұнын жаңарту бойынша әдістемелік ұсынымдармен, оқу-әдістемелік құралдарымен, оқу-анықтамалық (гlossарий, анықтамалық, сөздік және басқа) материалдарымен;

4) практикаға бағдарланған модуль – заманауи оқу-әдістемелік кешендердің, практикалық сабақтардың, шеберлік сыныптардың, тренингтердің, коучингтер, таныстырылым материалдарының әзірлемелерімен;

5) әр модуль – басылып шыққан немесе электронды нұсқадағы дәрістердің материалдарымен іске асырылады.

8-бөлім. Оқыту нәтижелерін бағалау

Оқыту нәтижелерін бағалау жобаны қорғау, тестілеу нысанында жүргізіледі (1-қосымша).

Жобаны қорғау жеке жұмыс түрінде өтеді. Әр тыңдаушы өз жобасын дайындайды.

Өзіндік жұмыс барысында тыңдаушылар қызметті жоспарлауды, ұйымдастыруды және талдауды көздейтін жеке тапсырманы орындайды.

Қорытынды тестілеу біліктілікті арттыру курстары бағдарламасының мазмұны бойынша сұрақтарға жауаптарды қамтиды. Қорытынды тестілеу үшін ең жоғары балл - 100 балл, ең аз - 50 балл.

50 және одан көп балл алған тыңдаушыға сертификат беріледі. Әйтпесе, біліктілікті арттыру курсын тыңдау туралы анықтама беріледі.

Сертификат алмаған тыңдаушылардың мүмкіндігі бар:

- 1) жылына бір реттен артық емес білімді қайта бағалауға;
- 2) тыңдаушылардың келесі ағымымен білімді қайта бағалауға;
- 3) ағымдағы жыл ішінде дәлелді себептермен бір ағыннан екінші ағынға ауыстыруға құқылы.

4) растайтын құжаттарды ұсына отырып, дәлелді себеппен үзілген курсты аяқтауға құқылы.

Біліктілікті арттыру курстарының білім беру бағдарламасына сәйкес қорытынды бағалаудан сәтті өткен тыңдаушыларға тақырып пен сағат көлемі көрсетілген біліктілікті арттыру курстарының тақырыбы бойынша сертификат беріледі.

9- бөлім. Курстан кейінгі сүйемелдеу

Курстан кейінгі сүйемелдеу білім беру бағдарламаларын әзірлеуді, келісуді және бекітуді, сондай-ақ педагогтердің қызметін курстан кейінгі сүйемелдеуді және білім беру бағдарламаларының тиімділігіне мониторингті, біліктілікті арттыру курстарын ұйымдастыру мен өткізуді регламенттейтін ережеге сәйкес ұйымдастырылады.

Курстан кейінгі қолдаудың мазмұны біліктілікті арттыру курстарының білім беру бағдарламаларының мақсаттарымен, міндеттерімен және күтілетін нәтижелерімен анықталады.

Педагог қызметін курстан кейінгі сүйемелдеуді жүргізу нысандарына мыналар жатады:

1) тыңдаушыларға олардың педагогикалық, зерттеу және рефлексивті қызметінде әдістемелік, консультациялық көмек көрсету;

2) педагогикалық және зерттеу қызметінің нәтижелерін жариялауды дайындауда консультациялық көмек көрсету;

3) педагогтердің кәсіби қоғамдастықтарының жұмысын ұйымдастыру және қолдау, оның ішінде тәжірибе алмасу жөніндегі іс-шараларды (конкурстар, конференциялар, семинарлар, дөңгелек үстелдер және басқа да білім беру іс-шаралары) өткізу.

Курстан кейінгі сүйемелдеу нәтижелерін талдау және білім беру бағдарламаларының тиімділігіне мониторинг үш жылда кемінде 1 (бір) рет жүргізіледі.

10- бөлім. Негізгі әдебиеттер тізімі:

1. Джин Айрес. Бала және сенсорлық интеграция. Дамудың жасырын мәселелерін түсіну. — М.: Теревинф.

2. Большакова Г. Е. көптеген даму бұзылыстары бар оқушылардың сенсорлық дамуын түзету / Г. Е. Большакова. Мәскеу, 2010. 320 б.

3. Физикалық және немесе психикалық дамуы ауыр және немесе бірнеше рет бұзылған балалармен түзету және дамыту жұмыстарында сенсорлық интеграция әдісін қолдану [сенсорлық интеграция мамандарының қауымдастығы] / Электрон. мәтіндік деректер. - Мәскеу: [б. и.], 2013. - Кіру режимі: <https://sensoricinru.wordpress.com>.

4. Кислинг У. диалогтағы сенсорлық интеграция: баланы түсіну, мәселені тану, тепе-теңдікті табуға көмектесу / Улла Кислинг [аударма неміс т. К. А. Шарр]. Мәскеу: Теревинф, 2014. 240 Б.

Қосымша әдебиеттер тізімі:

1. А. Р. Лурия. Нейропсихология негіздері.

2. Л. С. Выготский. Дефектология негіздері.

3. Н.А. Бернштейн. Ептілік және оның дамуы туралы.

4. А. В. Семенович. Балалық шақтағы нейропсихологиялық диагностика және түзету.

5. Т. Г. Визель. Нейропсихология негіздері.

6. О. С. Никольская. Аутист бала. Көмек жолдары.

7. Қазақстан Республикасының нормативтік-құқықтық базасы Қазақстан Республикасының Білім министрлігі. Ерекше білім беру қажеттіліктері бар балаларды психологиялық-педагогикалық сүйемелдеуді ұйымдастыру жөніндегі нормативтік құқықтық актілер.

8. Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау министрлігі. Балаларды медициналық оңалтуды ұйымдастыру жөніндегі нормативтік құжаттар.

Қорытынды жұмыстарды бағалау критерийлері

Өзіндік жұмысты бағалау критерийлері:

Курстың даму деңгейін анықтау үшін келесі параметрлер қолданылады:

- 1) оқытылатын модуль бойынша оқу материалының мазмұнын игеру;
- 2) зерттелетін материалды практикалық қолдану;
- 3) ақпаратты талдау және синтездеу;
- 5) қорытынды жасай білу.

Тыңдаушылардың өзіндік жұмысты орындау бойынша білімдерін бағалау балдарды бес балдық жүйеге ауыстыру арқылы жүзеге асырылады:

- 1) «Өте жақсы»: 9-10 балл (85-100%);
- 2) «Жақсы»: 7-8 балл (75-84%);
- 3) «қанағаттанарлық»: 5-6 балл (50 - 74%).

Жобаны бағалау критерийлері

Курстың даму деңгейін анықтау үшін келесі параметрлер қолданылады:

- 1) жобаның негіздемесі;
- 2) жобалық идеяның креативтілігі;
- 3) жобаны іске асыру жоспары;
- 4) алған білімдерін көрсету;
- 5) әлеуетті нәтижелілік.

Жобаның құрылымы

Бір жобалық тақырыпта 4-5 тыңдаушыдан тұратын топ жұмыс істейді. Әр топ өз жобасын дайындайды.

Жоба келесі құрылымдық элементтерден тұрады:

1) титул парағы (ұйымның атауы, әзірлеушінің Т.А. Ә., жылы, қаласы көрсетіледі).

2) Мазмұны (Кіріспе, Негізгі бөлім, қорытынды, қосымша).

3) кіріспе (таңдалған тақырыптың өзектілігі, жұмыстың мақсаттары мен міндеттері, негізгі проблеманы тұжырымдау және қысқаша сипаттау негіздемесі беріледі).

4) Негізгі бөлім (кіріспеде қойылған мәселе ашылады, қолда бар тиімді практиканың көздері мен материалдарында жобалық идея баяндалады, жобаны іске асырудың іс-қимылдары (кезеңдері) жоспарланады, жобаны бағалау критерийлері, көрсеткіштері, индикаторлары және оның болашақ дамытушы, оқытушы, қалыптастырушы әсері айқындалады.

5) қорытынды (жобаның тәуекелдері тіркеледі, жалпылау жасалады немесе зерттеу нәтижелерін нақты пайдалану бойынша практикалық ұсынымдар беріледі).

Ке АҚ «Ұлттық Балаларды оңалту орталығы»

- 6) пайдаланылған көздердің тізімі.
 - 7) қосымшалар (қажет болған жағдайда).
 - 8) слайд түріндегі Презентация.
- Жобаны бағалау критерийлері:
- 1) жобаның негіздемесі;
 - 2) жобалық идеяның креативтілігі;
 - 3) жобаны іске асыру жоспары;
 - 4) алған білімдерін көрсету;
 - 5) әлеуетті нәтижелілік.

Жобаның бағалау парағы

	Критерийлер	Ұпайлар	Пікірлер орны
1	Зерттеу мәселесін тұжырымдау		
2	Қойылған мәселелердің, мақсаттар мен міндеттердің жоба тақырыбына сәйкестігі		
3	Жобада инновациялық тәсілдерді пайдалану, жаңалығы		
4	Жобаны іске асыру кезеңдерінің құрылымдылығы, логикалылығы, жүйелілігі, толықтығы		
5	Педагогикалық міндеттерді шешуде ойындарды қолданудың мақсаттылығы		
6	Жобаны іске асырудың перспективасы Нәтижелерді тарату (диссеминация)		
	Ұпай саны		

Жобалық жұмыстың тұсаукесерін бағалау үшін келесі критерийлер бөлінеді:

0 балл-іске асырылмаған;

1 балл – ішінара іске асырылды;

2 балл-толық іске асырылды.

Жоба бойынша ең жоғары балл саны-12 балл.

Жұмыс үшін балл сомаларын дәстүрлі бағалау нормаларына аударуды келесі схема бойынша жүзеге асыруды ұсынамыз:

«5» (өте жақсы) бағасы 11-12 балл сомасына қойылады.

«4» ұпайы (жақсы) 8-10 баллға сәйкес келеді.

«3» (қанағаттанарлық) балл 6-7 балл сомасына сәйкес келеді.

Тестілеуді бағалау критерийлері

№	Модульдердің атауы	Сағат саны	Сұрақтар саны
1.	Модуль 1. Нормативтік-құқықтық қамтамасыз ету	10	5
2.	Модуль 2. Сенсорлық интеграцияның теориялық негіздері. Сенсорлық жүйелер және олардың даму ерекшеліктері	23	8
3.	Модуль 3. Сенсорлық өңдеудің бұзылуы және олардың баланың дамуына әсері. Сенсорлық интеграцияның диагностикасы.	21	16
4.	Модуль 4. Сенсорлық интеграцияның практикалық технологиялары. Жан-жақты көмекке сенсорлық интеграция.	26	15
		80	44

Ұпайларды (Балдарды) бағалау шкаласы

баға	Орындалу шегі%	Балдар (ұпайлар)
5	90%-100%	29-35
4	75-89%	23-28
3	50-74%	15-22
2	50% аз емес	20 балдан аз емес